

ЙОГАННЕС Р. БЕХЕР

Б А Р А К И

I

БАРАКИ будують. Бараки
з землі ростуть...
Словаки і серби, серби й словаки,
польський люд і німецький люд...
В бараках, покотом, стіна при стіні,
лежать у ночі як мертві.
У чорняву піль димарів чорні пні,
наче руки сонних простерті...
Неділя. Виспіває грамофон.
Короговка на вітрі — лашка бляклого кусник.
Дівчата в чотирнадцять вже з животом.
Над ліжком висить ісусик.
Лежить і сміється, ось мамина грудь.
Ліщина цвіте і каштани цвітуть...
Діти полюють на пацюка,
пацюк пищить перед сконом.
Ліплять бороди з вати — радість яка! —
і мажуть носи червоним.

.....
Бараки раненько-раненько встають.
В темі свище завод, як на пса свище пан.
Беззвучно нарозтвір двері у муть,
хлине з землі як з ран:
польський люд і німецький люд,
серби, словаки —
тисячоногий туман повзе
виповзає з бараків.

II

Зполудня над'їде тут з міста пан.
Пан іменинник. Дудліть!
І наїджтеся раз на рік, як слід,
Щоб мали що травити рік!
У пана пухкі заокруглені лиця,
пухкі як коров'яче вим'я.

Все панове: люди, завод і бараки,
все на панове ім'я:
польський люд і німецький люд,
серби й словаки...

Пан ласкавіє, всміхається вколо,
і всі стоять і гнутьсь додолу:

„Добрий день!

Добрий день!

Добрий день!“...

Висока гостина, бараки!

Марушко! ануко, катай свій вірш!

Назва віршу: Бараки.

„Бараки, пане, щасливі вкрай,
вітають тебе, бараки!

Бараки, пане, вдячні, що ти
даєш нам працю, щоб жити.

Це ти нам дав і оце й те ти —
думаєм ми, що миті...

Хай живе наш пан!

Хай бараки живуть!..“

„Хай живуть, хай живе!“ І в танці кружля
пан з Марушкою, із сліпою.

Гремить труба, двигтить земля,
і плещуть долоні об стегна.

Гей-га!

Ух-ха!

Хай живе наш пан!

Хай живуть, хай живуть бараки!..

.....
До праці час. Прощатись пора.

Йдуть з паном на шлях, що до міста.

Он місяць зійшов і з ним зоря
розсяяна, промениста.

Розспіваний похід. Пан йде наперед.

Марушці, незрячій,

подав рамено. І пахучий букет
дістає від дітей у подяці.

І розбавлений люд співає за ним:

„Ух-ха-ха-ха-ха,

Ух-ха-ха-ха-ха,

Ха-ха...“

III

Бараки будують. Бараки

з землі ростуть —

словаки і серби, серби й словаки,

польський люд і німецький люд.

Батько Марушки, горбатий поляк,
на мотузі повис.
В мертвого горб ще покритив як!
Криво так виєне вниз!
Голод суче,
голод суче
мотуз.
Голод зашморгом край ввесь стис.
І завод у голод загруз.
Голод нас всіх веде на заріз...
Марушко! ану ко, катай свій вірш!
Назва: Бараки.
„Гей! чиж до суду, до віку, як бруд,
гнитимуть ці бараки?
Польський люде, німецький люд,
серби, словаки —
доки ж так буде?
навіщо ви тут?!.“
„Щоб здихати отут,
як собаки!
Здихати, здихать...
Ха-ха-ха-ха-ха,
ха-ха-ха-ха-ха,
ха-ха...“
Славно, Марушко незряча,
ти вже прозріла,
ха-ха!

IV

Бараки будують. Бараки
з землі ростуть —
словаки і серби, серби й словаки,
польський люд і німецький люд...

Над краєм аж до хмар,
а той край — що пожар! —
йде дзень.
Свято нині? Чиє?
Люд із мертвих встає!
Велик-день! Хай живуть бараки!
Виходь, виходь, виходь!
Всі, всі, всі геть з бараків!
Ми скидаємо віко труни,
ми скидаємо віко труни,
геть-геть! — Ми п'янієм
повітрям терпкої весни,
повітрям терпкої весни,

ми п'янієм п'яним буревієм,
як мед — Ми із тьми
летимо, жевримо, зоре́нієм!
Хай живуть, хай живуть бараки!

Марушко! ану ко, катай свій вірш!

Назва: Бараки.

„Ми підемо, братя, до міста всі.

Там пан. Зловив, тримай в руці!

Ми зловим його, собаку.

Ми з-заду. Пан наш поперед.

Либонь йому не буде мед

наш спацер до бараків...”

Ха-ха!

V

То хмара не хмара до міста повзе:
тисяча ніг.

То хмара не хмара у брами товче:
тисяча рук.

Польський люд і німецький люд,
серби, словаки —

„Агей, хто тут?!”

„Ха-ха-ха-ха-ха,

Ха-ха-ха-ха-ха,

Ха-ха...

Ми живем. Ми тут.

Ми — бараки!”

З німецької переклав В. Бобинський

О. ФЯРБЕР

Е П І З О Д И Б О Р О Т Ь Б И *

(Нарис)

До липня 1930 року шахта невпинно йшла по драбині виконання промфінплану, несучи на своїх плечах видобуток, що раз-у-раз зростав. Втоми вона не відчувала: її серце билось рівномірно, легені дихали вільно. В верствах зростав гуркіт пневматичних молотків, немов гудіння бджіл; міцнішало дихання компресорів. Зарубні або, як їх звуть на шахті, „Марусі“ невпинно в'їдались в цілики верств.

Щомісяця у шахтарів і керівників, коногонів і техніків, у вибійника шахти Кочури та завідувача шахти Кривдіна зростала і міцніла впевненість незламної виробничої моці „Молодого комунара“. У червні, коли шахта ледве виповзла до 100% виконання (до цифри, яку минулих місяців легко виконувала, досягаючи у видобутку 115—130% промфінплану)—це аж ніяк не залякало ні завідувача шахти Кривдіна, ні голови шахткома Сенгучова. Проте, партійний осередок не міг пройти повз це. Він насторожився, прислухався до серця шахти, вслухаючись в гамір та шарудіння, що йшли звідти, щоб по них визначити небезпеку хвороби, що насувалася.

Секретар партколективу Сідашов, скликав партгрупоргів.

— Ну, товариші, доповідайте, що на ділянках?—просив він шахтарів, що тількино повилазили з шахти і не вправились ще вимитись. Сідашов просив їх розповісти про те, що і сам добре знав. Але йому хотілось почути з припалих вугільним пилом вуст підтвердження своїм думкам. І партійно-групові організатори, що були водночас за вибійників, крипильників, десятників, говорили про занепад трудової дисципліни, про те, що міцні гайки дисципліни послабли і їх знову треба щільно прикрутити. А проте, як не як, а шахта дала сто відсотків, значить, рано було бити на сполох. Проте, пильніше дивитись не завадило б. Партгрупорги всіх чотирнадцяти дільниць, молодий агітпроп колективу Беркович і високий скуластий Сідашов розійшлись того вечора з якимсь сумним і невідомим відчуттям неладности.

Але голова шахткому Сенгучов не так дивився на стан речей. На те, що в шахті не все ладно, він ніяк не міг погодитись.

* З книги „Прості герої“.

— Де ж це? У нас на Юнкомі?— здивовувався він і сердився на Сідашова за те, що той, як йому здавалось, починає „бузу“.

Відмахуючись від застережень, він обертався і йшов від секретаря партколективу.

Досвідчені шахтарі вміють впізнавати, по легенькому, ледве чутному, хрускоту вугілля близькість завалу. І тоді, з забоїв виводять вони людей і розпочинають кріпити покрівлю, що виявилась ненадійною.

Завідувач шахти Кривдін, сухенький, невисокий чоловік, з худою гусячою шиєю, жвавими очима і моторними рухами, вважав себе за доброго керівника. Для цього у нього були поважні аргументи: робота „Юнком“—шахти, на якому він був єдиначальником. Проте, в липневому видобутковій шахти Кривдін не відчув хрускоту, що остерігав і нагадував про можливий завал.

За липнем ішов серпень. На шахті, як і в календарі він був неминучий. На вулиці стояла остання спека. Починало жовтіти листя акацій. Разом з акаціями пожовтіли і опустився завшахти Кривдін. В очах його була якась збентеженість, в словах—неспокій, в руках нервовість. Проте, самовпевненість ніяк не зменшилась. Навпаки, з деякого часу, він навіть почав відокремлюватись від партколективу і, замість співробітничати з ним, протиставляв себе партійцям. В цьому виявилось Кривдінське розуміння єдиначальності. Відокремленість почалась з дня, коли Сідашов заговорив про можливий прорив.

Знизу, з 14-ої дільниці „Юнком“, з його приступок піднімався глухий шум, немов гомін варстату, що працює на порожню. Зростала кількість технічних неладностей. Поговірка говорить, що в хаті повішеного не згадують про віршовку. Проте, шахта не була ще повішена, і за петлю, що ладна була стиснути шахту, треба було говорити. Але не тільки говорити, а й рвати цю петлю. Але, коли в липні Кривдін заперечував, то в серпні він відмовчувався. Мовчати важко, але все таки легше, ніж визнати свої помилки. Кривдін продовжував мовчати. Однак, замість нього говорили шахтарі-партійці про те, що особливо слаба робота на дільницях техніків Філіпова, Фурсова, Мойсеєнка і Валетова, що дисципліна ні до біса.

Кінчався серпень. І от, немов блискавка в вікно, до свідомості сотень шахтарів втиснулась звістка про прорив. Видобуток, немов обірвана кліть, рухнув униз. Кривдін, що до цього часу мовчав, створив нову теорію. У виробничій історії шахти вона тепер фігурує під назвою „закидає шапками“.

Кривдін виклав її в такій формі: „Як до серпня шахта систематично виконувала програму, то для нас тепер не важно, коли вона в серпні й вересні недодасть 10—20% видобутку, бо при підрахунку річного видобутку все одно матимемо перевиконання за рахунок минулих місяців“.

Ця „теорія“ знайшла співчуття і підтримку в рядах консервативної частини техперсоналу. Вона була їм зручна. Звільнювала від боротьби за підвищення продукційності, знімала відповідальність за невиконану програму.

Нове завдання

I

Країна вступила в третій, вирішальний. На широкій мапі п'ятирічки, з кожним днем загорались вогні скінчених будов—гігантів. Третій, вирішальний рік п'ятирічки зобов'язував працювати по-ударному. У приступках і розносках, в лавах і забоях третій, вирішальний уже в жовтні збільшував завдання по видобутку на „Молодому комунарі“ з тисячі тонн до 1.300.

Кривдін, тільки що почув цю цифру, зразу схопився за голову. Партколектив, як і личило міцному партійному колективові, зустрів новий промфінплан не як несподіванку. 1300 тонн на добу, без сумніву, не легеньке завдання, але все таки виконати можна. Для того, щоб виконати нове завдання, потрібно натиснути на організацію роботи безпосередньо в приступках. Збільшити догляд за механізмами, поставити розладнаний вивіз на більшовицькі рейки, поповнити штати десятників з старих кадровиків.

Жовтень для шахти був місяцем великих іспитів. 1300 тонн добового видобутку були пробним каменем для всіх керівників шахти, для кожного члена партії, для першого-ліпшого кадровика-гірника.

II

За широкими, чисто вимитими вікнами, вже палали перші зорі вогкого жовтневого вечора. Сутінки прийшли раптово і примусили повсюдного зав. клубом освітлити велику залу, куди вже почали збиратись на засідання партколективу.

Люди приходили групами, стукаючи чобітьми з налиплою глиною. Вони приносили з собою запах шахтарської осені. А осінь на шахті пахне зів'ялою травою, мокрим вуглем і пропітнілою „шахтаркою“. Грюкали відкидні лави, немов постріли, ці постріли не вгавали доти, доки з великої глибокої сцени задзвонив приглушений, але сильний голос Сідашова, закликаючи до порядку. Обрали президію. Відкрили збори. На повістці питання про новий промфінплан. Слово для доповіді надається завідувачеві шахти Кривдіну.

Заля насторожилась, коли до рампи швидко вийшов із глибини сцени жвавий, невисокий чоловік. Кривдін зупинився край сцени і подивився на залу, немов чоловік, що збився з шляху і дивиться в розкриту під ногами безодню. Потім провів рукою по обличчю, підійшов до трибуни, що стояла праворуч в кутку, і роздумливо сказав:

„Річ у тому, товариші, що нове завдання... виконати неможливо“... I. немов сам злякавшись сказаного, замовк. Якусь десяту долю хвилини заля мовчала, стримуючи дихання. Але потім, немов

пара, що застоялась, хлинули прожогом, руїнницькими тисками десятки обурених, гнівних, охриплих від гніву голосів.

— Брешеш!..

— Не віримо!..

— Злазь з трибуни!..

Пізніше, коли Сідашову, нарешті, пощастило дзвоником і умовлянням заспокоїти збуджені пристрасті, Кривдіну знову надали слово захистити свою думку. Але той уже ввесь, якось знітився, немов його тільки що умочило в ледянисту ополонку і, пробурмотівши про недохват кваліфікованої робсили та про погане постачання робітникам, пішов з сцени і протягом усіх зборів більше не намагався виступати. На трибуну один по одному виходили із залі партійці і говорили відкрито в обличчя Кривдіну справедливую і неприємну правду про його трусливість, про те, що він останні місяці зовсім попустив віжки господарського керівництва і пускає реакційно настроєним технікам, що ратують за згортання видобутку.

І все ж таки на зборах у Кривдіна знайшовся однодумець. Це був голова шахткому Сенчугов. Тихенько, перевалюючись, пройшовся до трибуни голова шахткому, щоб заїкувати промимрити про те, що завдання дійсно не можна виконати, а Кривдін, звичайно, правий. На шахті немає сіна, немає коней, а відносно електровозів нічого не чути й т. інш.

Зі зборів повертались пізно. Вони затяглися до півночі, бо після Сенгучова брали слово майже всі партійці, що були на зборах. В одноголосно схваленій резолюції (дві руки не піднялись) гостро засуджувалось відверто опортуністичну вилазку Кривдіна і Сенгучова.

III

Жовтень був місяцем іспитів. Збільшене завдання, немов квас, що уможливає відтінити золото від міді, викривало справжню суть декого. Розхитана система зупиняє роботу, немов чересидельник, що тріснув, зупиняє двоє дужих коней, що мчали віз. Коли пароплав дає течу, з нього тікають першими миші. Так буває на морі. Але і миші інколи помиляються. Під землею, на глибині 250 метрів, серед вугільних підземних кротів, зрідка трапляються полохливі польові миші. Коли б я був Ляфонтеном або Криловим, то написав би навчальну байку про підземного крота і польову мишу, і про те, як миша трохи не обдурила крота.

Смішно було б думати, що ця подія виникла раптово, неждано, негадано: що до жовтня вона була не підготована липнем, серпнем і вереснем місяцями, коли з дня на день ламався залізо-бетон трудової дисципліни, ламались закріпи ударних бригад і валились приступки трудового ентузіазму, що дотепер підіймались все вгору і вгору.

Що б там не було, а в жовтні шахта складала іспита на більшовицьку їстийкість. Головним екзаменатором були 1.300 тонн,

сума щодобового видобутку, яку за новим промфінпланом, шахта повинна була давати в жовтні. І дехто не склав цього іспита. Не склали Кривдін і Сенгучов. Проте, вони були лише базікачами опортуністичних справ, що не барились.

Здійснення нового промфінплану вимагало чимало дечого. Нове завдання ставило перед шахтарями і керівниками, особливі, нові, збільшені вимоги. Потрібна була непохитна воля до перемоги, безсуперечна впевненість у виконання пляну, в те, що твердиню нового завдання буде взято. І ще 1.300 тонн вимагали: роботи без озирання назад, вміння по-новому керувати і на ходу перешикуватись, змінивши ногу і взявши більш ударний темп.

А той, хто не мав зазначених якостей, хто не зумів здійснити подані вимоги, той неминуче, силою соціальної неодмінності був засуджений на те, що буде зметений в сторону будівниками соціалізму.

Хто з них перший був ініціатор, — встановити цього не доведеться... Завідувачі дільниць, техніки Мойсеєнко, Фурсов, Філіпов, Свірін і Валетов якось розговорились:

— 1300 тонн — це фантазія якогось трестівського мрійника — сказав Мойсеєнко.

— Цифра дута, виконати не можна — підтримував його поважним басом Фурсов.

— Я теж погоджуюсь з вами — пристав до опортуністичного хору технік Валетов.

— А ви як думаєте, товаришу Філіпов? — нахилився до насупленого колеги Мойсеєнко.

— Я? Та я теж так гадаю, як і ви...

— Напишемо! — задзвонили різних тембрів й інтонацій голоси.

Не ручимось за стенографічну точність наведеного вище, але так, або приблизно так, відбувалася ця невдала змова нерівних. Так, нерівних! Бо ж техніка Валетова, члена партії, не можна ж було поставити поруч з техніком Мойсеєнком. А техніка Фурсова не можна було порівняти з працьовитим і тямучим Свіріним. І все ж Свірін і Валетов, що пізніше визнали свої помилки, були втягнені в цю змову проти більшовицьких темпів. Але техник Мойсеєнко був не дурний. Це був зухвалий класовий ворог, що не маскувався, і через це не поганий політик. Він розумів, що доти, доки під протоколом про неможливість виконати новий промфінплан сиротіють підписи одних лише техніків, цей протокол не досягне мети. Потрібно було добитись, щоб протокол зміцнився підписами людей, що безпосередньо виконують п'ятирічку, себто підписами шахтарів. Тут довелось вести складнішу і хитру гру.

Приділ був узятий на прогуляників Шершакова і Бернова; на вибійника Бородіна — комуніста, незадоволеного механізацією шахти; на бригадира Березнікова, що теж чимось був „скривджений“. Удалось навіть втягти в цю змову партгрупорга Кочуру, старого

гірника. Втягнення Кочури свідчило про немаловажну здатність техніка Мойсеєнка плутати й збивати людей.

... На громадський суд, влаштований шахтарями „Юнкома“ над авторами знаменного протоколу, зібралась уся шахта. Але навіть перед обличчям сотень шахтарів техніки Мойсеєнко, Фурсов і Філіпов тримали себе нахабно. Вони навіть намагались жартувати і посміхались, але юмор їхніх жартів був могильний. Від їхніх посміхів віяло холодним ляком. Валетов і Свірін частенько визнавали свої помилки. Далі ми розповімо про те, як вони живими і великими справами довели щирість свого каяття. Техніків Мойсеєнка, Фурсова і Філіпова виключено з ІТС і вигнано з шахти. Та ж участь спіткала і прогульників Шершакова, Бернова та ще трьох лицарів білої головки та лікарського листка.

Так кляса поводить ся з людьми, що намагаються заважати поступові її вперед, до височин, що не зазначені в жодній географії світу, до височин, що мають світлу і велику назву — соціалізм!

Завал

Був все той же жовтень. Несподіванки падали на шахту, немов важке каміння. На одній з передових дільниць „Юнкома“ несподівано зірвались приступки і завалом накрило дільницю. На щастя, це сталося в той час, коли зміна, закінчивши роботу, вже вибралась з приступок, поспішаючи через штрек до кліті. Позаду за спинами щось гукнуло, немов десь недалеко вистрелили з дванадцятидвіймовки. Це зірвались приступки. Люди кинулись по штреку, що вів до кліті. В першу хвилину людей опанувало підсвідоме. Це був страх. Він заставляв бігти, переганяючи зустрічних, штовхатись, збивати з ніг.

Слідом за першим гулом через деякий час вибух другий, цього разу сильніше вдсятеро, немов при землетрусі. Так, немов на голову звалився багатопверховий будинок. Стільки було приглушеного і тому вдвое дужчого, сипкого підземного гулу. Це позаду завалився штрек.

Коли минула паніка, коли ті, що встигли вилізти на подвір'я шахти, підраховували наявних людей, виявилось, що четверо залишились у завалі. Може в цю хвилину тільки й чулось ехо предсмертних зойків та куски м'яса, що диміло, в'язки мускулів і червоно-чорні струмки крові нагадували, що хвилину тому існували чотири вибійники. Жах і смуток, немов тупі цвяхи, входили в серце живих, що скупчились у вузьенькому дворикові шахти, біля нерухомої кліті, немов не бажаючи порушувати безмовний жаль.

Коли ж минула ця тиша, якою ніби салютом, прощались з убитими, люди знову оволоділи здатністю рухатись, розмахувати руками і кричати. Кліть незабаром спустила на горизонт рятувальну команду. Але що могли зробити ці дужі люди, що взяли з собою, на всякий випадок, важкі незручні респіратори і були в них подібні на водолазів? Вони вміли пробиратись крізь фіялково-чорні

клуби метану, знаходити в непроглядній, отруйній темноті скарлучених важкими лапами вибуху гірників, що задихались. Але що могли зробити ці люди з добрими намірами професійних рятувальників в-штреком, заваленим хаосом важкої породи, сірого сланцю, вугляних струїв, штибу і землі на відстані 13—15 метрів?

Немов чорний пил, рознеслась на шахті звістка про завал, стукуючи кістлявими пальцями в шибки шахтарських будинків. Ця звістка вже підхоплювалась на неминучі диби паніки та брехень. Але цим брехням партійна організація шахти зразу ж перетяла шлях, як і завше, беручи ініціативу до своїх рук.

Перш ніж думати про те, як врятувати чотирьох шахтарів, треба було дізнатись чи живі вони. І тут то ті, що працювали над врятуванням, зіперлись на тринадцятиметрову стінку заваленого штреку. Слово було дано розмовам з приводу... Коли вони живі, цілі, то можуть приступками спуститись на нижню поверхню... Проте, ні, бо приступки зірвані... Коли вони мертві... то... взагалі немає за що говорити... Вибули з строю чотири шахтарі і дільниця, що дає щодоби 300—350 тонн.

Є стародавній спосіб зв'язку, відомий каторжанам, телеграфістам і шахтарям, що потрапляють до завалу. Можна перестукуватися. Але у телеграфіста на це є спеціальний апарат. У каторжанина камінна стіна камери, що передає звук, а в шахтаря, залежно від випадку, тонкий сланцевий прошарок або глуха багатометрова стіна породи.

Цим чотирьом, якщо вони були живі, не пощастило. Куди там доступитись крізь гори штибу.

Штрек вузький. Він вдирається до нетрів, немов свердло. Це неспокійний коридор антрацитної шахти, це величава срібляста амфілада соляних копалень.

Люди скупчились в штреку, поламаним від завалу. Вони топчуться в ньому і місять бруднувату рідину важкими чобітьми. Люди оглядають кошлаті, кривобокі стіни, на котрих виступають наївні, немов сльози, краплини вогкості. Вони витирають долонею воду, притулюються до байдужого каменю стіни, прислухаючись... Але нічого не чують. Жодного стуку.

Може й справді, всі ці намагання даремні? Ця думка прокочується округла й колюча, немов їжак, і ось уже її немає. І ось уже люди в штреку завмерли, прислухаючись до металових, якихось глухих стуків, що йдуть звідкись здалека. Звідки вони? Люди, не рухаючись, крутять шоломи, в рожевих відсвітах акумуляторів, знову розглядають вбогі деталі штреку. Хтось човгає ногою і до нього повертаються, щоб зробити зауваження... і чують, виразно чують, як щось важке б'є по чомусь такому, що дзвенить чавунним дзвоном. Немов шукачки на свіжий слід, падають вниз рожеві плями акумуляторів в темні кутки штреку і помічають прокладену канавою чавунну трубу компресорного лаштування. Люди нагинаються, притулюються до труби і чують—звідти доноситься стукання, немов по бездротяному телеграфу.

— Ми живі. Другий день у завалі. Не можна вилізти. Голодуємо. Пити—переказує технік короткі й довгі, подвійні і однотонні удари по чавунній трубі. Так налагоджувався зв'язок. За тим іде щось на зразок друкованого в „Мире приключень“... Людям, що томляться в завалі, передають тією ж трубою тепле кофе, яке вони п'ють за стіною чотирнадцяти метрової породи з жагою, притиснувшись до кінця труби. В міру того, як проходять роботи по розкопуванню завалу, поліпшується техніка харчування і зв'язку. Ідальня шахти передає котлети. Так, как! Телячі гарячі котлети, які спершу обгортають обгортальним папером і, прив'язавши до залізного двадцятиметрового прута, просувають трубою. Труба відіграє універсальну роль: вона і пряма кишка і телефон, і підземний кабель.

Минає четверта доба. Розкопування завалу наближається до закінчення. Разом з тим наближається кінець сподіванням одної з дружин чотирьох шахтарів, що потрапили до завалу. Дружина шахтаря Сергеева, двадцятип'ятилітня жінка, з червоними від сліз очима, простоволоса, нервово жмакаючи хустку на голові, перериваючи слова схлипуванням, говорила, що не йме віри, що її Федя живий. Не допомагали старанні запевнення завідувача шахти. Не йняла віри Сергеева навіть сідовусому, з лисиною на весь череп, касирові шахтоуправи, що так само прийшов її вмовляти.

— Що за скажена баба—дивувався технорук Ільїновський, невисокий, темновусий, що скидався на караїма, чоловік.

— Спустіть її в шахту, хай власними очима побачить, як годують і дають пити її чоловікові. Хай вона з ним поговорить—наказав технорук.

Сергееву спустили до шахти. Вона вже повірила, що її чоловік живий. Це була перша жінка, що стала на непевний ґрунт заваленого штреку. Двадцятиметровим залізним шляхом, що йде трубою, вдало передали тим, що сидять по той бік, засвічений акумулятор, листа Сергееву від дружини і папір з олівцем на відповідь. За чверть години дружина Сергеева читала знайомі карлючки чоловіка, які сповіщали про те, що він живий і здоровий чого й їй бажає і що нехай вона не турбується за нього, бо він харчується не гірш, ніж в їдальні шахти...

... П'ятого дня чотири загинули вибійники, по яких чимало страхополохів шахти збирались відправити молебінь „за упокой душі“, вийшли з своєї підземної тюрми. В очі їм вдарили рожеві промені акумуляторів, в легені хлинуло міцне, немов нашатир, повітря.

До них простягались десятки товариських, чорних від вугілля, жовтих від мозолів, шаршавших від рубців, рук.

Так було повернено шахті пролетарів і дільницю, що давала 350 тонн на добу.

„За вихід і вхід на шахту через хід, що для цього не відведений—один карбованець.

За порушення в час праці тиші і порядку шумом і лайкою — один карбованець.

За несвоєчасну подачу до контори розрахункової книжки— 50 коп.

За порушення квартирного порядку — 75 коп. за кожне порушення.

За недодержання чистоти і охайності в сімейних приміщеннях — 50 коп.

За порушення інших правил внутрішнього ладу — 75 коп. за кожне порушення“.

Це цілком точно, до коми, хіба тільки що переписаний без „ять“ і твердих знаків, витяг з „Табеля о штрафах“ що чинив до 1917 року в гірничій промисловості Донбасу. „Табель о штрафах“ грав роллю на ті часи мстивої руки. Він був не лише засіб, що внаслідок дисципліну на капіталістичних підприємствах, але й чималою статтею прибутку. Рідко який гірник умів уникнути „Табеля о штрафах“, він бо вбирав у себе всі провини, що їх робив і міг робити гірник.

Природно, що для нас не було й не може бути мови про подібні табелі штрафів. Розуміння трудової дисципліни в нас — це перш за все класово свідоме ставлення до свого виробництва. Соціалістичне змагання і вдарництво по-новому ставить питання про трудову дисципліну. Шахта „Молодий Комунар“ стоїть в ступі. Крім будинків робітничої колонії, що в них живуть старі кадровики-шахтарі, є ще довгі дерев'яні бараки. В цих бараках розміщені нові робітники, що недавно приїхали на шахту. Це переважно вчорашні селяни, інколи „лігуни“, що час від часу переходять з шахти на шахту. Це молодь від 18 до 25 років, що для неї відчинені ворота всіх заводів і шахт Донбасу.

— Ну, що ж, що мене звільнять? Що ж такого, як на чорну доску?—моторно пускаючи дим в дерев'яну стелю, говорив молодий парубок з голубими, немов васильки на ситцеві, очима. Він байдуже плюнув на брудну долівку і напівповернувшись до чоловіка, що сидів поруч на неохайно засланому ліжку, зміряв його байдужим поглядом.

— Я знаю, Богучаров, що ти нічого не боїшся... Та й справді, чого там боятися. Тільки... як це тобі сказати?.. Ну, скажи, совість у тебе своя, пролетарська є? — питав його згорблений з насплунених бровами, чоловік років 38-40,

— Ти мені про совість не заливай кулю — закивав головою Богучаров. — Совість моя тут ні при чім. Та й вообщє, про що говорити з тобою, Петрашов? Ти ж мене не розкумекаєш як слід.

— Чого ж я тебе не розкумекаю? — посміхаючись запитав чоловік, названий Петрашовим.

— А того, що кінний пішому не товариш.. Зрозумів?

— Ні, не зрозумів! — хитнув здивовано головою Петрашов.

— Ну, так я тобі поясню. Тобі скільки років?

— 36!

— Ото ж то й є! А мені 22. Зрозумів?... Ти прийшов з роботи і вклався спати, за тим книги очима стрежеш. Мандруєш до клубу... І так щодня, немов машина на самоході... А я б і дня так не прожив.

До ліжка Богучарова почали підходити зацікавлені суперечками.

— Про що гомоните? — підходячи запитав рослий, м'язистий, без сорочки, парубок.

— Та ти слухай, коли хочеш, а до розмови не мішайся! — гнівно перебив його Петрашов.

— От ще! Може збори відкриємо? — пожартував Богучаров і підморгнувши до парубка, що прийшов, знову повернувся до Петрашова. — Ну, оце й усе тут! Розсусолювать нема чого. Я ще не старий хрін, щоб горілки не нюхать. Ну, а коли вип'єш, то й погуляєш інколи.

— От-от! Про це й мова йде — зрадів Петрашов. Ти мене моїми роками коlesh, а я ще не такий старий. Ось нехай хлопці скажуть, — повернувся він до хлопців, — що краще: горілку жлуктити, а після свинєю в баюрі валяться на дорозі, чи бути вдарником і не зватися прогульником?

— А де ти бачив, щоб я в баюрі валявся? — образився Богучаров.

— А що? Взяло за живе, браток!.. Бачив! Хіба не ти минулого тижня валявся коло базару і поматував п'яний немов халява?!

— Не за твої гроші п'ю відвернувся Богучаров. Помовчавши додав. — Ну, злазь з ліжка. Закінчуй мітинг!

Хлопці, посміхаючись, відійшли від ліжка Богучарова. Нашвидку одягнувшись, він попрямував до виходу, але на дверях стрінувся з дівчиною.

— Ти чого це до нас? — гнівно глянув на неї Богучаров.

— Не дивись так, немов проковтнути хочеш. Скажи краще, хто тут у вас Богучаров?

— А що тобі треба від мене? — наблизився до неї Богучаров.

Дівчина здивовано здвигнула плечима і засунувши руку в кишеню чорної чоловічої куртки, в яку була одягнена, вийняла листа і подала Богучарову.

— Це тобі з шахткому — всунула вона майже силою конверт в здивовано розчепирені пальці руки Богучарова, і живо вийшла. Богучаров обережно підніс конверт до очей, немов побоюючись чогось тем вибухового. Прочитавши на конверті своє прізвище, згорнув його і засунувши за халяву чобота, вийшов із бараку, хлопнувши дверима.

— Там тобі, браток, усе прописали! — крикнув услід Петрашов. Але Богучаров не почув або вдавав, що не чує голосу Петрашова.

Поминувши барак, він вийшов у вечірній що ще не охолонув від денної спеки, степ. Щось посвистувало в траві. Пахла полинь. Рожевий і круглий, немов обличчя дівчини, що принесла листа, підіймався над головою місяць. Богучаров зупинився неподалеку від крайнього бараку і, нахилившись, витяг з-за халяви листа. Поспішно розірвав конверта і в його руках опинився листочок паперу. По темному не можна було розібрати написаного. Він присів на траву і вийнявши коробку сірників, почав палити сірник за сірником, читаючи при золотавому мерехтінні полум'я сірників, що швидко згоряли, — коротенько листа. В листі було небагато слів. Просто і зрозуміло в ньому шахтком „Юнкама“ просив тов. Богучарова зайти завтра о 11 годині дня до голови виробничої комісії для пояснень. Коли Богучаров, нарешті, прочитав, він зім'яв і кинув в бік листа.

— Не піду! — Постало важке рішення. — Не піду й край! Живно схопившись, він пішов назад до виселка, з веселим виглядом, на-свистуючи.

Минув тиждень. Одного разу, ранком, як завжди, Богучаров зайшов до нарядної. В голові була важка біль. В роті було гірко після вчорашньої п'янки. Хотілось пити. Богучаров попрямував до бака з водою, але на дорозі почув сміх, що явно був спрямований на його адресу. Він зупинився, нахилив голову, немов бичок, що збирається вдарити, і запитав у знайомого вибієтника Сисоева:

— Чого смієшся?

— А ти побіжи до шахткому та подивись!

— Чого я там не бачив?

— А там для тебе є дещо цікаве — говорив відходячи Сисоев.

Богучаров нічого не відповів, пішов до баку з водою і, напившись, тихо, щоб Сисоев не помітив, пробрався до виходу. Шахтком містився за десять кроків від нарядної. Богучаров швидко дійшов до цього невеличкого цегляного будиночка, що був рясно обліплений плякатами та об'явами. Ні біля шахткому, ні на будиночкові Богучаров не помітив нічого такого, щоб звертало увагу. Тоді він вирішив обійти його навколо. І ледве перейшов на другий бік, як ту ж мить побачив натовп шахтарів, що стояв біля високого піднятого опудала п'яниці з пляшкою в одній руці, а в другій з мітлою. Натовп шахтарів корчивсь від реготу, немов трава від вітру. Богучаров протиснувся крізь натовп і побачив внизу на підніжжі, під фігурою п'яниці, чорну дошку, на якій було написано: „Список одчайдушних п'яниць і прогульників, що ганьблять робітничу клясу“. Очі Богучарова лихоманськи пробігли через ряд прізвищ і зупинилися на підписові „Богучаров П. М. — прогуляв за серпень 5 запряг. П'є. Не дивлячись на те, що було надіслано листа, не прийшов до шахткому для пояснень“.

Богучаров похитнувся, немов його вдарили кайлом по голові, і відштовхнувши шахтаря, що стояв спереду, кинувся до доски з прізвищами. Але його схопили за комір та плечі десятки рук.

— Дивись який гарячий!

— Розібрало краще, ніж сорокаградусна.

Він вирвався і пішов в супроводі реготу натовпу шахтарів.

Він ішов і в нього від образи стискувались самі по собі кулаки. „Ладно, сволочі. Я вам покажу“. І він хрустів зубами, немов на них потрапив пісок. Другий рік він працює на цій шахті і сьогоднішній день був найтяжчий і найгірший.

— Краще б змазали кулаком по морді!... — гірко думалося йому...

Після роботи, коли він виїхав із шахти і вийшов на подвір'я сонце вдарило в обличчя і він, затулившись долонею, зупинився.

Куди йти? Ну, звичайно в лазню помитися — і він пішов по залитому сонцем і застроєному будівлями подвір'ю. Шлях до лазні йшов повз шахтком. Проходячи повз нього, Богучаров затримався і завернув до шахткому. Там в невеличких кімнатах сиділи такі, як і він, прості і зрозумілі з першого погляду люди, і нічого страшного не було. Знайшовши голову виробничої комісії, він понуро відрекомендувався:

— Я Богучаров!

— Ладно! — погодився голова виробничої комісії. — Яка в тебе справа?

Богучаров збентеживсь. „Як це пояснити, яка справа?“ Назвати себе прогульником — язик не підіймається. І він, хвилину помовчавши, повернувся і пішов назад до дверей.

— Куди ж ти? — зупинив його голова. — От хлопець! В чому річ?

— Ви мені минулого тижня листа надіслали... — нарешті, відваживсь промовити Богучаров.

— Ага-а! — протягнув голова. І вже іншим, діловим тоном сказав:

— Бери стілець і сідай!

Діставши папку з якимось написом, якого Богучаров не встиг прочитати, розкрив її, і прочитавши щось в ній, знову звів погляд на очі Богучарова.

— Ну, так як же, товаришу? Що ж нам з тобою робити? У тебе п'ять прогулів за один лише серпень. Ти правила внутрішнього ладу знаєш?

— Знаю! — муркнув Богучаров.

— Тим гірше для тебе... Шахтоуправа повинна тебе звільнити... Ми не маємо права суперечити... Ти навіть не з'явився для пояснень тиждень тому... Чого не прийшов, коли одержав листа?

— Часу не було — почервонів хлопець.

— Ну, не бреш, Богучаров... Скажи, що не скотів... Думав, а ось може так пройде. А після ще два дні пропустив... Ех, ти! А ти ж ще зовсім зелений хлопець і п'єш уже. Це браток нікуди не годиться. Шахті п'яниці та прогульники не потрібні.

— Знаю, що не потрібні. Через те й прийшов — спустивши очі відповів Богучаров. — Думаєш мені так солодко тут сидіти і з тобою розмовляти про це?!

— А коли не солодко, так чого ж ти п'єш і прогулюєш? Богучаров встав.

Викресліть мене з чорної дошки, що висить під опудалом.

— Ти доведи на ділі, тоді викреслимо — спокійно заперечив голова.

— Викресліть! — ще раз, немов намагаючись переконати, говорив Богучаров. — А п'яним мене на шахті більше не побачиш!

— А прогули?

— Раз пити не стану, значить і прогулювати ні для чого!

Вересень, 1931 р.

М. ШЕРЕМЕТ

Н А К У Х Н І

І
ШІКУВАЛИСЯ
з армійським
шиком,
каблук
до каблука
стукав
лунко.

Враз
прийняли
уставну
стійку:

— „Розво-о-д,
струнко!

— Карнач
на серéдину!!!

Передав пароль
вартовий по полку
карначеві.

— „Товаришу
курсант,
в наряді де ви,
обов'язки ваші,
права і роль??“

...„Стою на воротях!

...Виводний гауптвахти!

...Полкове знам'я!

...Штабний післанець!“

З правого
флянгу,
з командирським
тактом,

вартовий,
перевіряючи,
пройшовся
в кінець.

— „А ви?..
 — На кухні,
 товариш
 вартівий!
 І сором
 морозом
 чікнув
 кінчик
 вуха.
 Образливо
 все ж —
 запитати
 „Хто ви?“
 і
 крапка
 на цьому —
 відомо бо —
 кухар!
 Товариш
 вартовий —
 недооцінка:
 Мій пост
 так само
 трудний
 і високий,
 хоч ви,
 розпаковуючи
 цинку,
 не
 даєте
 набоїв
 „коку“.
 Ми
 ремствували
 по закону,
 робочі
 по кухні —
 шестеро
 душ,
 та
 безапеляційно
 з командного
 кону:
 — „Кар-р-аул
 праворуч,
 кроком
 р-р-уш!“

Наряд
 заступив.
 Уставом і
 кулею,
 оберігаючи
 Республіки
 спокій.
 Об 11-ій б'ють одбій.
 Казарма,
 за день натовившись,
 заснула.
 В ніч таку
 не сплять
 караули,
 наїжившись
 в п'їтьму
 полів
 і вулиць.
 І,
 коли тьма
 навколо —
 виколи око,
 вітер холодний
 ніяк
 не вшухне, —
 полум'ям
 творчим
 мистецтва
 „кока“
 і
 полум'ям дров
 — палає
 кухня.
 Два величезних
 на полк
 казани, —
 м'язів пружавих,
 розумної
 моці,
 акумулятори
 хтїнь
 і снаги,
 зарядка
 на день
 трудоий,
 емоцій.

Щоби
боець,
після
чистки
зубів,
після
тугого,
смачного
сніданку
з більшою
ще
любов'ю
ходив
коло
свого
кулемата
і танка.
Ріжемо
м'яса
криваві
туші,
сокира
і ніж,
як в руках
хірурга,
і
на столі
вирастає
гура,
пошматована ще
не дуже.
Пізніше —
філе,
грудинку,
язик
треба
ділити
на тисячу
порцій,
та кожен
із нас
до розподілу
звик;
секрет увесь —
в метикованім
оці.

Потім
чували
берем
і в склеп,
звідти
горбато
ступаем
по ганку.
І в шафу,
з шумом
і тріском
котим,
як кулі,
хліба
буханки.

М'ясо
і хліб —
сама свіжина,
їх постачають
радянські
колгоспи!

Арміє наша,
бери ось — на!
Пий і їж,
чого треба — вдостасть!
Взуєм
і вдягнемо захисників,
щоб взимку —
не холодно,
влітку —
не жарко...

Кожен з бійців
цю любов розумів,
чистив картоплю,
і рівні кружалця
плавко спускалися
долі до ніг,
як ланцюжок,
нерозривне ціле...
Кипів уже суп
на умілім вогні,
і праця
ударна
на кухні
кипіла.

Коли
 вартовий
 приніс
наказ:
„Чота
 на стрільбу
 йде —
 раніше
 сніданок“.

Та вже
 давно
 все
 готове
 в нас,
залишилась
 справа
 тільки
 одна
 нам.

Така,
 що
 кожен
 очі тер,
начебто
 запах
 іприту
 чули.

Начистили і...,
 ніхто
 не вмер.,
дві цеберки
 цибулі!

З
Спершу
 почувся
 далекій
 гук,
десь
 згори,
 з другого
 поверху.

Спускались
 в їдальню
 з великим
 повагом,

бо
кожен
відповідальности
ніс
вагу.
За себе,
за рій,
за колгосп,
за завод,
що
його
послали
в Червону
армію
на
опанування
командних
висот...
І
рік учби
не минув
дарма.
Чота по стрільбі
на
першому місці,
і першість
тримає
скоро
два місяці,
Сьогодні теж —
нікому
не схибити —
стрільба
по квадранту
з закритих
позицій.
Кулемета
з рук —
нікому
не вибити,
та щоб
не „промазати“ —
кожен
боїться...
І ложка
невірно
чиркає
край

страви
смашної
гарячий
полумисок.

Перець
лоскоче,
як дотик
пера

ніздрі
далеко десь,
з умислом.

Запах
навару
котить
слину,

розгортається те,
що
звемо
апетитом.

Впевненість
кожен
чує
одну:

мішені
всі
буде
пробито.

Непереможної
віри
знак,

був
за столом,
у легеньких
жартах...

— „Чота,
кінчай!..“
Всі
пішли
відтак,

кухар
один
лишився
на варті.

4
Бійці
з кулеметів
не підвели,

знову —
 чота
 на
 першому
 місці!

Значить:
 працуйте
 індустрій
 вали,
 швидкість
 беріть
 з повнокрів'я
 і міцї!

Значить:
 вантажні
 мчіть
 поїзди,
 з вугіллям,
 рудою,
 суперфосфатом...

Працуйте,
 працуйте,
 ударні
 ряди,

вольові
 більшовицькі
 бригади!

Бійці
 перемогли —
 інакше
 не можна!

Стріляти
 розумно,
 влучно,
 чисто —

осередок
 поставив
 кожному
 комсомольцеві
 і комуністу.

Переможців
 вітали
 командир,
 комісар,

тисли
 руку
 бійцеві,
 як другу...

А з ними

серцем

увесь

розцвітав,

наш

полковий

кухар.

1931. Харків.

СЕРЕД КНИЖОК ТА ЖУРНАЛІВ

ПРОТИ ВОРОЖОЇ КОНТРАБАНДИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

ЛИСТ тов. Сталіна до редакції „Пролетарської революції“ „Про деякі питання історії більшовизму“ чітко загострює партійну увагу на проявах ворожої ідеології на всіх ділянках ідеологічного фронту пролетарської революції.

Ділянка художньої літератури завжди була ареною найзапеклішої класової боротьби в специфічних формах її виявлення.

Дістаючи поразку за поразкою в наслідок переможного соціалістичного наступу усім фронтом, — класовий ворог всіма силами намагається здійснити свій вплив на ідеологічні процеси суспільного життя. Речники класового ворога на літературному фронті — буржуазні й дрібнобуржуазні письменники, мобілізуючи всі засоби художнього маскування справжньої ідейної суті своїх літературних творів, виступають з запереченням переможного процесу соціалістичного будівництва. Індивідуальні особливості кожного окремого виступу не повинні ховати від нас об'єктивного змісту всієї системи подібних фактів, що є ланцюг ідеологічного опору процесам соціалістичного будівництва останньої серйозної сили капіталістичної класи — куркульства.

Останній зразок літературної творчості Б. Антоненка-Давидовича — художній нарис „Окрилені обрії“* є яскраво окреслений прояв класово ворожого виступу на літературному фронті. Але вороже настановлення цього нарису автор ретельно замаскував всіма тонкощами літературних засобів, що були в його руках.

* „Червоний шлях“ № 7-8, 1931 р.

Сучасність, сьогоднішній день, що є темою „Окрилених обріїв“ трактуються своєрідно. Наприклад, яку характеристику дістають моменти, прояви сьогоднішньої радянської дійсності — досить легко довести, простеживши за розгортанням змісту нарису. Власне кажучи, Антоненко-Давидович лише іноді згадує про сучасність, навіть на соціальні професи натякає. Але крім того, що ці натяки залишаються чужерідним тілом в системі художніх образів, які розгортаються в нарисі, автор вкладає в них свій зміст, що органічно випливає з цілого світогляду письменника.

„Над землею летять літа, на землі відбуваються величезні соціальні зрушення, Дніпро міняє своє річище й підгризає Козачу гору, а чорнобривців Дуня не забула посадити і цього року, й Семенова повітка, як і п'ять, як і десять років тому, чекає якоїсь незмірно малої випадковості, щоб завалитись і впасти“.

Величезні соціальні зрушення, що про них згадує тут автор, подано в плані космічної стихійності, яка нівелює класові протиріччя, як основну пружину, основного рушія соціалістичної перебудови світу, що її здійснює робітничий клас.

Цей наш висновок яскраво стверджується наступними рядками, що в них автор устами свого героя демонструє свої погляди на дійсність:

„Я люблю спостерігати ці кутки закладлого життя. Яскраві Дунині чорнобривці й зелене пишне віниччя ніби хочуть мені довести, що нічого нема нового на землі й усе раз-у раз повторюється. Вони не схилиють своїх спокійних голів перед першим холоднуватим подувом вечірнього серпневого вітерця, вони не

мають перед недалекими вже заморозками, вони добре знають, що *всьому є час — час квітнути і час зжирати*. І як не вони, то інші, подібні до них, знову постануть ближчої весни на їхньому місці й квітнутимуть так само. Нічого нового..." (стор. 60).

Цей фаталізм гостро провищує все оповідання, з'являючись, власне, його центральною ідеєю, він зайвий раз підкреслює той темний кут соціальної безперспективності, що в ньому опинився Антоненко-Давидович, будучи виразником думок і переживань класи, яка сьогодні вже сходить з кону історії, але останні свої зусилля спрямовує на жорстоку боротьбу з диктатурою пролетаріату.

Тематична втеча від соціально-політичної боротьби, що точиться на терені сьогоднішньої революційної дійсності країни будованого соціалізму, в "Окрилених обріях" органічно випливає з потреби максимально замаскувати об'єктивну ідеологічну спрямованість твору. На тлі української природи, під час "безневинного" полювання на качок, автор висловлює зовні зовсім невинні думки на сторонні теми, здавалось би, абсолютно нейтральні до жорстоких процесів класової боротьби, що точиться на тлі цієї природи.

Але ми тут маємо підкреслити, що не зважаючи на зверхню тематичну відірваність "Окрилених обріїв" від сучасності сенс нарису лежить не в тематиці, а в тій філософії, що втілюється в цій нейтральній тематиці, філософії, що є продукт того чи того, завжди класово зумовленого, ставлення письменника до соціального життя.

Чи засоби літературного маскування не прикривають гострого полемізування Антоненко-Давидовича з сучасністю? Адже йому жалко, що "людському життю не випало оновлюватися", адже "могутній струм великого життя" він бачить лише в біологічному розвої української природи, української фльори після зимового сну. Адже саме до цього струму життя прагне молодий крик його "незбагненої, дикої радості".

Життєва радість через віндя лється лише в хвилини мисливського піднесення напередодні довгожданого полювання.

"Полювання—це одчинена брама для приспалих, правданих атаківізмів, це поворот до примітиву" — проголошує автор, і демонстративно декларує свою спорідненість з цим атаківістичним примітивізмом.

Характеристичне, що навіть в процесах розвитку мисливства Антоненко-Давидовича найперш вбачає фаталістичне наростання сухої раціоналістичності, що вщерть заперечує такий любий авторові примітив емоції:

"Спілка мисливців та рибалок переходить на кооперативні засади. Не примітив у емоціях, а — організація влучного пострілу і плянове мисливське господарство".

І звідси єхидний висновок:

"Хіба це не поле для змагання стрілецьких бригад і окремих мисливців".

Навіть найбільш недосвідченому читачеві ясно, що автор симпатизує саме примітиву в емоціях. В цьому контексті стає кришталісно зрозумілий зміст наведеного висновку. Фактично подібне протиставлення є одверте глузування ворожої нам людини з соціалістичного змагання й ударництва.

В контексті цілого оповідання специфічного змісту набирають підкреслення від автора безглузда тупих чинників Дніпровського пароплавання, їхня явно від автора акцентована, покалічена російська мова.

Пролетарська й пролетарсько-колгоспна література всі зусилля спрямовує на те, щоб у високо художніх зразках більшовицької творчості подати образи героїв соціалістичної перебудови села, ударників соціалістичного наступу на куркульство для його ліквідації як класи на базі суцільної колективізації. І у відповідь на це Антоненко-Давидович, стоячи ніби осторонь цих історичних процесів, викривлює нашу дійсність, подаючи в нарисі образ якогось дегенерата Семена Пальоху, що має репрезентувати бідняцько-незamoжницьку частину сьогоднішнього села.

"Семен Іванович, як і водиться, лежить на полу. Довге, кістляве і брудне тіло його, ледве покрите сорочкою і штанами з дупкого полотна, незграбно розтяглося на ряднині. Каламутно-зелені очі, напівзакриті за зморшкуватими повіками, втокмились нерухомо в двері".

І далі:

„Він кре-че, підводить голову й спирається на лікоть. У такий задумливий позі він лежить якийсь час, ніби розв'язує якусь складну проблему. Потім сідає на полу й по-вагом застромлює пальці в ско-лошкану стріху ніколи немитого й нечесаного волосся і так само по-вільно шкребе там чорними вігтами. Довга, жилава шия йому кумедно витягається, лице кривиться й як зібгана стара шабатурка, вкривається безліччю аморшок“.

Подаючи цей образ людиноподібної тварини, автор милується з нього, до деякої міри навіть естетизуючи „чорні нігті“ й „ніколи не мите й нечесане волосся“.

Замість художнього викриття ідіотизму сільського життя, його класових причин, Антоненко-Давидович пішов шляхом натуралістичного накопичення малюнків безнадійної тупости селянської маси взагалі. На 58 стор. в цьому плані автор розгортає „чудовий“ пейзаж: юрба сільських парубків з роззявленими ротами й розкоряченими знечів'я ногами атакує залвою недо-речних раптань і порад групу інтелігентів мисливців, що змушені були очікувати на березі Дніпра пароплава.

Цілковитим органічним для авторського світогляду є той факт, що на пристані він побачив не сьогоднішніх колгоспників, не сільських комсомольців, а саме юрбу селян, що своїм виглядом і поведінкою нагадують своїх атавістичних предків.

У своїх філософських мріях про наше життя автор іноді забігає думкою в майбутнє і тоді перед його очима постає картина чогось невідомого, незрозумілого у своїй залізній непо-рушності.

„Дніпро — це історія. Забуті зо-тлілі легенди й невідомі пісні залізного майбутнього“.

Так двома словами характеризує письменник прийдешні дні соціалістичного суспільства.

Апологітика біологічного існування пронизує буквально кожен рядок відтворених малюнків природи, сходу сонця на тлі прекрасного ранку тощо. Характерно, що в аспекті цього біологізму Антоненко-Давидович сприймає й пролетарську революцію, як символ соціального відродження.

„Сильне життя, дужа смерть і не-здоланна тваринна любов. Мені аж холодок пройшов поза спиною — як близько я стояв біля самих джерел справжнього, нічим не зафарбленого життя“.

Мотиви буржуазного ідеалізму, ідеалізація відірваної суспільної практики людини, що цілком знаходиться в по-лоні атавістичного мрійництва — це один з вузлових моментів ідейного змісту нарису. До того ж, за фактичним змістом „Окрилених обріїв“ ця людина є літератор, отже об'єктивна тенденція нарису Антоценка-Давидовича є про-пагування ідеалістичного відриву художньої діяльності від практики класової боротьби.

Взагалі можна визначити ідеалізм як основу творчої методи Антоценка-Давидовича на теперішньому шаблі його ідейно-художнього розвитку.

В шуканнях художніх образів, що ідентично висловлювали б одверто ворожі пролетаріатові ідеї, але в той же час максимально маскували б їх об'єктивний зміст, Антоненко-Давидович пішов шляхами ідеалізації української природи, відтворення в усіх їхніх тонко-щах нюансів психологічних переживань зовні байдужої до нашої дійсності людини.

„Окрилені обрії“ слід розглядати не лише як факт літературної дійсності, але й як певний етап ідеологічної й ідейно-художньої еволюції письменника. Адже в ґрунтовній статті про творчість Антоценка - Давидовича С. Шупак (збірка „Критика і проза“ 1930 р.) чітко і категорично підкреслив доконечну потребу ідеологічного пере-озброєння, гостро самокритичного ставлення письменника до перейденого творчого шляху.

Та, проте, в новому своєму нарисі „Окрилені обрії“ Антоненко - Давидович пішов не шляхом ґрунтовної ревізії своїх попередніх ідеологічних концепцій, а навпаки, — зміцнення своїх буржуазних поглядів, пішов шляхом буржуазного активізму, що набирав характеру апологетики фашизму.

На сьогодні нам треба чітко зая-вити, що Б. Антоненко-Давидович є одержто ворожий нам письменник. на-лежить до ворожої нам групи літера-торів.

„Мене чекає така сила роботи, а я загаяв на розвагу два дні. Ні, я завтра ж надолужу це потрібною

працею. Конче. Тепер я фізично відчуваю шалений літ часу і мене тягне за ним увігнатись".

Як бачимо, зростання темпів нашого соціалістичного будівництва активізує творчі прагнення літератора з „Окрилених обр'їв“. Але який соціально-політичний характер має ця активізація? Яку конкретну класову мету вона має реалізувати?

Про це читач може судити з розгляду „Окрилених обр'їв“.

Якого літературно-політичного значення повинні ми надати факту з'явлення „Окрилених обр'їв“. Насамперед тут треба чітко підкреслити, що цей і інші подібні йому конкретні факти ворожих виступів на ділянці художньої літератури характеризуються новими формами маскування своєї одверто ворожої суті. Породжені ці нові форми маскування новими формами класової боротьби в нашій країні за умов переможного соціалістичного наступу усім фронтом, коли ми вступили в період соціалізму, завершивши побудову фундаменту соціалістичної економіки.

Пролетарська література, розгортаючи переможний наступ на літературному фронті, уперто здобуваючи нові творчі позиції на шляхах завоювання повної творчої гегемонії в літературному процесі, має нещадно викривати всі ці спроби класового ворога активізуватись в галузі художньої літератури.

Зірвати машкару з кожного носія реакційних ідей буржуазного реставраторства — таке невідкладне бойове завдання нашої марксо-ленінської літературної критики.

Тут не повинно бути місця фактам гнилого лібералізму у ставленні до ворожої нам творчості, що часто зустрічається по деяких літературних журналах.

Проти ворожої контрабанди в художній літературі має ще більше мобілізуватись і колективно виступити наша критика, з пролетарським бойовізмом викриваючи кожну спробу класового ворога чинити опір на літературній ділянці ідеологічного фронту.

В. Прокопович

П. ЛІСОВИЙ. „БРИЗКИ КРОВИ“. РУХ. 1931 р., стор. 145, ц. 1 крб. т. 4000 пр.

Загроза нової імперіалістичної війни, що буде головним чином скерована проти СРСР, який величезними темпами будує соціалізм, очевидна. Капіталістичні країни гарячково готуються до неї. Отже, на сьогодні, як ніколи, постає питання про оборону СРСР, про перетворення наступної імперіалістичної війни в громадянську. Тим то кожен літературний твір, що викриває жахливу дійсність імперіалістичної війни 1914 року, кожен літвір, що допомагає пролетаріатові організуватися для боротьби з капіталом, має величезну цінність.

Твір П. Лісового „Бризки крові“ ділиться на 2 частини. Перша частина тієї ж назви є літературно-оброблені від автора записки одного з тих, які тисячами гинули на фронтах в ім'я добробуту капіталу. Записки цінні тим, що художньо передають одні із безлічі жахів, що приносила війна, руйнуючи все на своєму шляху.

Мільйони людей були жертвами, гарматним м'ясом її, і в той же час, на ній наживалися капіталісти всіх країн. Окремі розділи записок („Стрій“, „Нива“, „В лісі“, „Новий бог“) своєю трагічністю вражають читача, даючи незабутні малюнки наслідків світової різанини, спрямовуючи водночас гнів пролетарів проти загрози нової війни. Звичайно, автор книжки не цілком критично, з марксівського погляду, підійшов до описаних ним подій, але все ж записки в цілому, тим паче, що їх робив учасник війни, один з тих, яким „дали рушницю і наказали стріляти в другого салдата, що одягнутий в іншого коліру, уніформу і в якого так само зав'язані очі“ (стор. 59). Автор записок всією істотою бажає, щоб нива, засіяна кістками, рясно полита кров'ю, вродила: „смерч, вогняний вихор, в якому б згорів до останку старий світ з його злиднями, з його війнами, з його царями, з його панамі, з його слізьми й нуждою одних і величезними багатствами других“ (стор. 29). Більш від того, він переконаний, що ті, хто

залишитися до кінця війни живими, відплаатять в сто разів тим, „хто послав їх у пекло“, що „світло колись розгориться у велике подум'я, в пожежу, що поглине царів, королів, мільярдерів, очистить від гидоти й бруду нашу землю й розпочне нову еру“ (стор. 50) „На придорожному камені“ є своєрідний „монтаж“ із газетних статтів, виступів наших вождів, закордонних комуністів (що мають в даному разі для нас найбільшу цінність, як документи наростання ревруху в капіталістичних країнах — *Ст. К.*) та з виписок із книжок, присвячених війні. Отже, ця частина побудована цілком на політичному матеріалі, що відбиває величезне соцібудівництво

вільної батьківщини світового пролетаріату — СРСР, що відбиває загинання капіталізму, гарячкову підготовку до нової війни, як єдиного засобу визволитися з кризи, наростання ревруху серед закордонного пролетаріату, який, безумовно, перетворить імперіалістичну війну на війну громадянську. Поєднання літературного та політичного матеріалу в книзі Лісового надзвичайно вдале. Книжка „Бризки крові“, безперечно, є одна з найкращих агітацій за повалення капіталу, проти імперіалістичної різни.

Треба радити цю книжку широким читацьким масам. Сподіваємось, що вона знайде свого читача.

Ст. Король

КОВТУН ІВ.—„ЮНБУД“, ПОВІСТЬ, ДВОУ — „Молодий більшовик“, 1932 р., ст. 128, тир. 20.000 + 20.000.
ц і н а 4 0 к о п.

„На ділянці дитячої літератури — прорив. На книжковому ринкові немає хорошої, доброякісної літератури для дітей“ — так нещодавно характеризувала становище „Літературна газета“ № 22-23, (Харків, 1931 р.).

Письменницькі організації, навіть ВУСПП та „Молодняк“, ще слабо ввімкнулися у боротьбу за гарну пролетарську дитячу книжку. Уже піонерські бригади вимушені відбирати у письменників „чесні обіцянки“ (бригада журн. „Піонерія“), та й то дістають лише „співчуття“ та обіцянки щось „переробити для дітей“.

Мало віддає також уваги дитячій літературі й наша критика. Отож цілком слушно ставить „Літературна газета“ на порядок денний питання про бойову більшовидьку літературу для дітей.

У нас ще багато невизначених методологічних питань у цій галузі, багато не розв'язано питань щодо тематики дитячої літератури, діалектичного показу дійсності, бо не вивчено ще й самого читача — піонера, школяра, не втягнуто його до самого процесу творення цієї літератури.

Лише окремі письменники (Донченко — „Ударний загін“; Владко — „Ідуть роботарі“, Мінько — „Кокусни-

ки“ тощо) працюють на фронті дитячої літератури та й то вони відгукнулися (дехто з них) лише на конкурс дитячої повісті.

„Юнбуд“ Івана Ковтуна також вийшов з конкурсу, одержавши другу премію. Ів. Ковтун уже зарекомендував себе й раніше як дитячий письменник.

„Юнбуд“ має багато своїх переваг. Перш за все Ів. Ковтунові пощастило вибрати досить актуальну й корисну тему й оформити її, виходячи з засад політехнізації радянської школи.

„Юнбуд“ — це гідроелектрична станція, що побудована в ініціативи й за проєктом піонерів-школярів чотирьохріччя при допомозі комсомолу та трудового селянства. Ковтун подає багато потрібного фактичного технічного та соціально-економічного матеріалу (Дніпрелестан, електричне устаткування тощо). Політехнізм усією своєю настановою включає дітей-піонерів у лави борців за соціалістичне будівництво. Автор, окрім цікавого технічного сюжету, показує як доволі будівництва гідро-електростанції у с. Валівці розгортається жорстока класова боротьба. Показано також шкідництво, форми класової боротьби, шефство робітників над селянами та роль преси.

Отже, показано головні комплексні елементи суспільного життя.

Проте, „Юнбуд“ Ів. Ковтуна має чимало хиб.

За повістю, піонери лише стали приводом тих процесів, що потім розгорнулися, а самі стали пасивно, з боку. Треба було своєрідно включити усю піонерську масу в ці події. Взагалі не видно цілої піонерської маси, школярів, а тому герої-діти (їх троє) залишаються випадковими, може, й занадто талановитими дітьми, та й тільки ж. Зле відбивається на ймовірності повісти й те, що автор узяв за базу саме чотириохрічку.

Але основне те, що сам по собі піонерський проєкт електрифікації с. Велівки, побудови гідроелектростанції фак-

тично є „проєктне завдання“, що витікає з американської буржуазної „методи проєктів“, яку засудив ЦК ВКП(б) у своїй постанові про нижчу та середню школу. Ось чому в Ів. Ковтуна зникає з „сюжетного життя“ школа як організаційний комплексний чинник; проєкт захпив, мовляв, дітей і проєкт покрив цілу школу.

Отже, це груба принципова помилка і в художньому дитячому творі вона, безперечно, шкідлива.

„Юнбуд“ же залишається досить вдалим стимульовим твором для піонерської маси. Треба сподіватися, що „Юнбуд“ матиме успіх.

К. Маслівець

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА ХРОНІКА

ДОСВІД РАДІОЛІТРОБОТИ СТАЛІНЕ-„МОЛОДНЯКА“ В ДОНБАСІ

Пролетарська література, борючись за велике більшовицьке мистецтво, говорить не тільки голосом книг, вона лунає з потужних радіостанцій на сотні тисяч кілометрів Радянського союзу. Письменник виступає перед мільйоновою аудиторією і його зброя — слово — гримить скрізь по далеких закутках республіки.

Пролетарські літературні організації переходять до відповідальності за всі ділянки мистецтва, а значить і за радіофронт. Ще не так давно ЦО партії „Правда“ сигналізувала про те, що в етері не все гаразд.

Це поклало величезної ваги обов'язок на пролетарські літорганізації — допомогти пролетарським кадрам суцільної галузі мистецтва завоювати гегемонію в своїй галузі.

РАПП у Росії одразу ж закохався над цією справою, але в нас, на Україні, в цьому напрямку зроблено дуже мало. Постанова ЦК КП(б)У про піднесення на вищу ступінь радіо роботи на Україні ще раз зобов'язувє українські пролетарські літорганізації — ВУСПП і „Молодняк“ — звернути серйозну увагу на важливу ділянку культурного будівництва — радіомовлення.

Маємо на меті в цій статті розповісти про деякий досвід радіолітроботи донбаської організації „Молодняк“.

У Сталіному — центр її. І в Сталіному вседонбаський радіоцентр. Природно, що це привело до зв'язку і, в подальшому, до спільної роботи.

Представник Вседонбаського радіоцентру на засіданні бюро Сталіне-„Молодняка“ перший „протяг на дружбу руку“, прохаючи допомоги, підтримки, а, значить, і спільної роботи, пропонуючи послуги радіо.

Сталіне-„Молодняк“ одразу ж відгукнувся на цю справу, прикріпивши одного зі своїх членів спеціально для постійного зв'язку з радіоцентром.

Незадовго до цього Сталіне-„Молодняк“ здав радіоцентрові свою першу радіолітсторінку — нову форму масової пропаганди робітничого літературного руху.

Знаменно те, що Сталіне-„Молодняк“ створився якраз у переддень оголошення літературного призову і його склад був переважно ударницький, отож популяризація через радіо першої початкової творчості „молодняківців“, — тількино покликаних у літературу робітників-призовників, — відіграла велику роль у розгортанні призову на Донбасі. Перші радіолітсторінки, популяризуючи серед робітників ідей літературного призову, стимулювали цим самим прихід до літератури нових кадрів робітників-шахтарів.

Радіолітсторінка komponувалася так. Вона завжди подавала стисле вступне слово (на зразок газетної „передовки“) про найактуальніші завдання пролетарської літератури, що стояли на той день, і відповідно до них комплектувалася літературними матеріалами. Так, приміром, коли РАПП висунув гасло висвітлення героїв п'ятирічки в художній літературі, чергова радіолітсторінка була змонтована майже виключно з творів про героїв-ударників (Ф. Ідок — „Товариш Лосьов“, „Героям домни № 6“, Триліський — „До ордену Леніна“, Демидів — „Герой виробництва“ тощо).

Гасло про поворот літератури лідером до комсомолу знайшло швидке реагування в радіолітсторінці. Було присвячено окрему літсторінку цьому питанню, добравши відповідну творчість (В. Логодзинський — „Заспів“ В. Сажуненко — „За багатомільйонний“, Триліський — „В комсомол“ і т. д.).

Останні радіолітсторінки звертали увагу на питання творчої дискусії, активізуючи розгортання творчої самокритики.

№ 10 радіолітсторінки Сталіне - „Молодняк“ був цілком присвячений показу героїв-комсомольців Донбасу.

Матеріали сторінок змонтували в одне ціле, даючи між зразками творів відповідні пояснення, гасла, музику. Літературний матеріал оздоблювали музичним оформленням музичної студії й симфонічного ансамблю радіоцентру.

Практикувалося подавати в радіолітсторінці також перекладні речі, п'ямір, поезії — переклади з татарської мови — членів татарської секції Сталіне - „Молодняка“ (Сундюкле, Давляшин, Хасанов), подаючи відповідну музику татарських композиторів, мотиви народної татарської пісні.

З того часу радіолітсторінка Сталіне - „Молодняка“ посідає чільне місце в програмі радіомовлень Вседонбасівського радіоцентру. Її дублюють, передають на радіоузлах, окремі вірші використовують у радіогазет. „За вуліцями та металом“.

Через радіолітсторінку сталінські „молодняківці“ налагоджували щільне співробітництво з радіоцентром.

Це визначало — вийкнути своєю творчістю в роботу радіоцентру ще й поза літсторінкою.

І коли в доменному цехові сталінського металургійного заводу (Донбас) стався глибокий прорив, коли країна вимагала від цеху давати 1.700 тонн чавуну щодоби, — Сталіне - „Молодняк“ мобілізує себе разом з усіма організаціями Сталіного на ліквідацію прориву. У цеху працюють „молодняківці“, випускають газети-щоденки, пишуть епіграми, гасл, вірші-заклики. Радіоцентр робить цілу „революцію“ в заводській радіомережі, що до того була зовсім занедбана.

У цехах, у червоних кутках, на кожному розі заводу з'являється гучномовець. Кожна епіграма, вірш-заклик „молодняківського“ поста в доменному негайно пересилаєть радіом і весь завод через епіграму, частівку дізнається про конкретних носіїв зла. Другого дня весь цех декламує епіграму „молодняківця“, дошкудляючи нею симулянта, рвача, прогульника.

Це — поза літсторінкою, щодня, оперативно, негайно після написання.

Конкретна творчість „молодняківців“ залунала в заводі, в цехах.

Радіолітсторінки ж ішли своєю чергою. Ідею пересилання радіолітсторінок підхоплюють визові літературні осередки — літгуртки. Декілька шахтарських літгуртків „Молодняка“ (шахта „Ветка“, Щоглівка, Рутченкове) спромоглися регулярно пересилати свої власні радіолітсторінки через місцеві радіоузла Донбасівського радіоцентру.

Радіоцентр приділяє велику увагу мистецькому музичному оформленню радіолітсторінок. Треба відзначити дуже дбайливе ставлення до мистецького оформлення сторінок від керівників художньо-музичної роботи радіоцентру т.т. Димінського, Хенкіна, Ладигенського, Рудніка.

Останнім часом практикується читання творів радіолітсторінки самими авторами. Це надає їй різноманітності і більш зацікавлює радіослухача.

Радіоцентр вводив у програму своїх пересилань транслявання літературних вечорів, доповідей на літературні теми, літвиступів.

Спільна робота набирала ще й форми літературних радіовечорів. Такий вечір відбувався, приміром, у клубі гірників шахт Центральної, Похилої, заводської (Сталіне).

У програмі вечора була літературна доповідь, „Вікторина“, виступи „молодняківців“ і музичної студії радіоцентру.

Взагалі мікрофон став частіш потрапляти на літературні вечори Радіоліробота Сталіне - „Молодняка“ не обмежується радіолітсторінками, а вишукує й набирає все нових і нових форм, зокрема форми радіолітдиспутів.

Відбувся за активної участі Сталіне - „Молодняка“ радіодиспут над радіофільмою т. Димінського — „Нюрка-відкатниця“ та готується ряд інших.

Радіодиспути не обмежуються вузьким колом учасників. Про радіодиспут заздалегідь повід'яють місцеві робітничі літературні гуртки, редакції багатотиражок, клуби, окремих початківців-призовників. Їх прикріплюють до відповідного місцевого радіоузла, через який вони мають змогу брати участь у диспуті, прослухати й висловити свою думку.

Наприкінці минулого року Вседонбасівський радіоцентр організував

пересилання на всесоюзну мережу. Це — перша спроба в його історії і, треба сказати, вдала. Це надто відповідальне пересилання було побудоване з трьох частин: радіокомпозиції про Донбас „Боротьба“, виступу Сталіне-„Молодняк“ і виступу ТРОМ'у.

Радіокомпозицію тов. Димінського „Боротьба“ було перед тим обговорено на радіосекції Сталіне — „Молодняк“ і вказано авторові на хиби, які він після обговорення виправив.

Після першого спробного пересилання радіокомпозиції її було обговорено *вдруге*. Таким чином, вона, визнавши кілька разів критики, зрештою, кристалізувалась у повноцінний радіотвір.

Виступ на всесоюзну радіомережу Сталіне — „Молодняк“ побудував у формі звіту-рапорту, ілюструючи його кращими зразками поетичної творчості.

Ці пересилання транслювали в обов'язковому порядку всі станції Союзу.

Радіо в великій мірі прислуговується розгорнутому нині оглядові комсомольської літератури.

10 і 11 номери радіолітсторінок були цілком присвячені питанням творчого огляду.

Радіом йде популяризація огляду, його завдань, список творів комсомольської літератури, що рекомендовані на огляд, іде активізація радіо-слухача для конкретної участі його в огляді через статті, рецензії, думки про той чи той твір, що ввійшов до огляду. Регулярно інформується слухачів про розгортання огляду на Сталінщині.

Радіоцентр узяв на себе завдання перевірити, як місцеві радіовузли Донбасу включилися в розгортання творчого огляду комсомольської літератури, як вони налагодили співробітництво з місцевими виробничими літуртками.

Передбачено влаштувати незабаром радіопереклик літературних гуртків через радіовузли, щоб поділитися досвідом роботи над розгортанням і провешенням творчого огляду.

Намічено також влаштувати творчий вечір Сталіне — „Молодняк“ радіом.

Творчий вечір — це своєрідний диспут-обговорення якогось конкретного твору з тематикою про комсомол Дон-

басу. Це одна з практичних форм провадити творчий огляд.

Художнє пересилання останнім часом складається переважно з творів, що ввійшли до огляду. Ці твори інспектують, змонтовують, музично оформлюють. Це популяризує їх серед радіослухачів, загострює увагу на них і викликає подати свою думку, свої міркування про той чи той твір.

Радіоцентр включає в творчий огляд комсомольської літератури також свою художню радіопродукцію, що в більшій чи меншій мірі відбиває боротьбу донбасівського комсомолу. Маса радіослухачів скаже про них свою думку.

Разом з цим, у процесі готування нових радіотворів загострюється питання комсомольської тематики.

Останнім часом і „молодняківці“ беруться за питання творів спеціально для радіо (радіофільми, композиції, радіолітмонтажі, плакати тощо).

Сталіне — „Молодняк“ утворив спеціальну радіосекцію, що через неї проходить увесь літературно-художній матеріал радіомовлення Вседонбасівського радіоцентру. Радіосекція Сталіне — „Молодняк“ входить до секції громадського контролю при радіоцентрі.

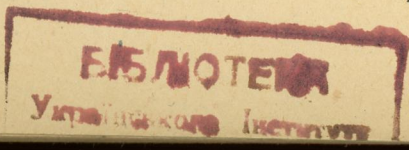
Щільний зв'язок літорганізацій, з радіоцентром позбавляє можливості пролізти до радіомовлення хаптурі. Пролетліторганізація завойовує свою гегемонію і в радіо. Таким чином, провід пролетліторганізацій в художньому радіомовленні Донбасу забезпечено.

При перекликах радіоцентрів Донбасівський радіоцентр завжди розповідає про спільну роботу з літорганізацією і інші радіоцентри схоплюються за думку налагодити таке співробітництво і в себе. Отож пролетліторганізації інших міст повинні, перейнявши досвід роботи в радіо Сталіне — „Молодняк“, піти назустріч, допомогти перебудувати художню радіороботу.

Опір деякої частини робітників радіо до перестань творчості сучасних пролетарських письменників, творчості робітників-ударників, пісень сучасних пролетарських молодих композиторів — зламано.

Пролетарське мистецтво через радіо мусить лувати на повний голос.

В. Лагодзинський

74449

ВСІ КОМСОМОЛЬСЬКІ ТА КУЛЬТОСВІТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЛІТЕРАТУРНІ ГУРТКИ,
ГРУПИ ВУСПІ ТА „МОЛОДНЯК“, РОБІТНИКИ-УДАРНИКИ, ЗАКЛИКАНІ ДО
ЛІТЕРАТУРИ, РОСІТНИЧІ КЛЮБИ, ШКОЛИ, ВИШ'І, ЧИТАЛЬНІ.

ЖУРНАЛ - МІСЯЧНИК

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ЧИТАЙТЕ
ПОШИРЮЙТЕ!

МОЛОДНЯК

ОРГАН ЦК ЛКСМУ
РІК ВИДАННЯ
ШОСТИЙ

ІЛЮСТРОВАНІЙ
ПІЛІТИЧНИЙ
ГОРМАДСЬКО-ПІЛІТИЧНИЙ
ТА
МІСТЕЦЬКИЙ
ЛІТЕРАТУРНО-МІСТЕЦЬКИЙ

ВИХОДИТЬ ЗА НАЙБЛИЖЧОЇ УЧАСТІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЛЕТАРСЬКИХ КОМСОМОЛЬСЬКИХ
ПИСЬМЕННИКІВ „МОЛОДНЯК“

МОЛОДНЯК містить актуальні ґрунтові статті з
питань національної політики партії,
культурної революції і роботи комсо-
молу. Широко висвітлює в статтях, нарисах, хроніці
досвід роботи комсомолу на всіх фронтах соціалістич-
ного будівництва та на фронті культурної революції.

МОЛОДНЯК повно висвітлює процес розвитку ком-
сомольської літератури на Україні,
друкує твори комсомольських письмен-
ників, робітників-ударників, закликаних до літератури,
розгортає огляд комсомольської літератури, борючись
за створення Магнетобудів літератури. Містить твори
видатних українських поетів, письменників, драматур-
гів, критиків та революційних письменників Заходу і
Сходу. На сторінках „МОЛОДНЯКА“ висвітлюється
участь комсомолу України в галузі суміжних мистецтв
(ізо, драм., муз., кіно). У „МОЛОДНЯКУ“ — великий
розділ бібліографії та хроніки.

ДО ВІДОМА АВТОРІВ:

Рукописи до редакції треба надсилати передруковані на
машинці на одному боці аркуша. На рукописові обов'язково
ставити справжнє прізвище автора і точну
домашню адресу. В рецензіях на книжки, крім назви й
автора, треба зазначати видавництво, тираж, кількість
сторінок, ціну, рік видання. Не прийняті до друку ру-
кописи, менші як на половину друкованого аркуша,
а також рукописи, ухвалені до друку, — редакція
не повертає.

ПЕРЕДПЛАТА

На рік . . . 4 крб. — коп.
На 6 місяців . . 2 крб. — коп.
На 3 міс. . . 1 крб. 10 коп.
Ціна окремого номера 50 коп.

ВСЮ ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ ВИКЛЮЧНО ПОШТА
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Харків, 10, ПУШКІНСЬКА, 24. „МОЛОДНЯК“